

PER MAIŠTĄ PLINTANČIŲ UŽKREČIAMŲJŲ LIGŲ PROTRŪKIŲ PRIEŽASTYS, 2013 M.

Čaplinskas Saulius^{1,2}, Zagrebnevienė Galina¹, Sinkevič Violeta¹

1. Užkrečiamųjų ligų ir AIDS centras, Vilnius;

2. Mykolo Romerio universitetas, Socialinių technologijų fakultetas, Edukologijos ir socialinio darbo institutas, Vilnius.

Kontaktinis asmuo:

v.sinkevic@ulac.lt

ĮVADAS

2013 metais Lietuvoje užregistruoti 377 maistu plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkiai. Šeiminiai protrūkiai sudarė 90,4 proc. visų užregistruotų. Pagrindiniais sukėlėjais buvo *Salmonella* ir *Rotavirus*. Išplitę protrūkiai dažniausiai buvo siejami su maisto tvarkymo subjektų veikla - viešojo maitinimo įmonėmis, vaikų ugdymo įstaigomis bei kitais maisto tvarkymo subjektais, tiekiais į rinką vartojimui paruoštą maistą.

TIKSKLAS

Nustatyti per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkių plitimo priežastis, rizikos veiksnius, struktūrą, etiologiją, lokalizaciją, kilimo vietą ir išplitimą.

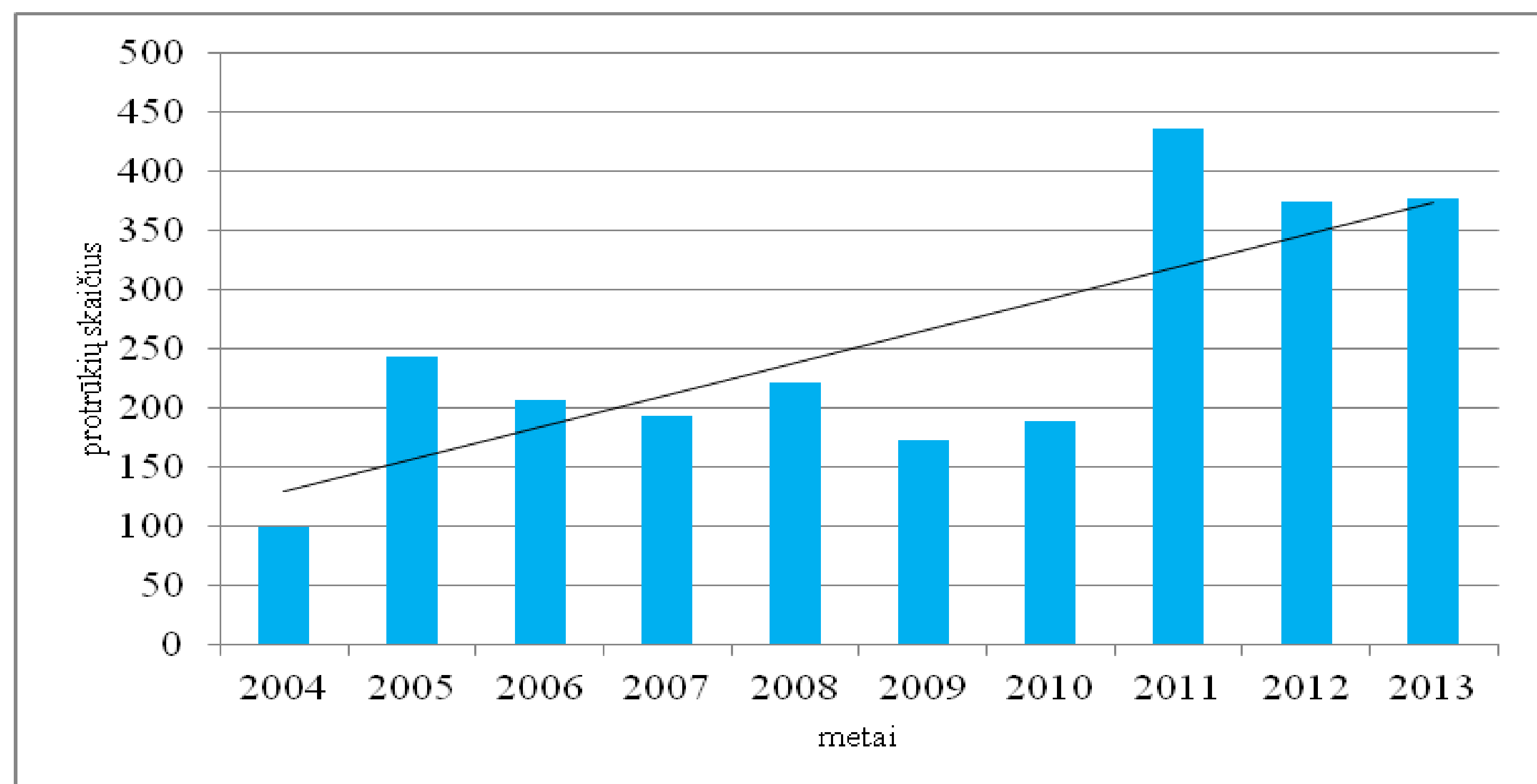
METODAI

Per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkių Lietuvoje analizė atlikta aprašomuoju epidemiologinio tyrimo metodu pagal duomenis, kurios nustatyta tvarka ULAC pateikė teritorinės visuomenės sveikatos priežiūros įstaigos.

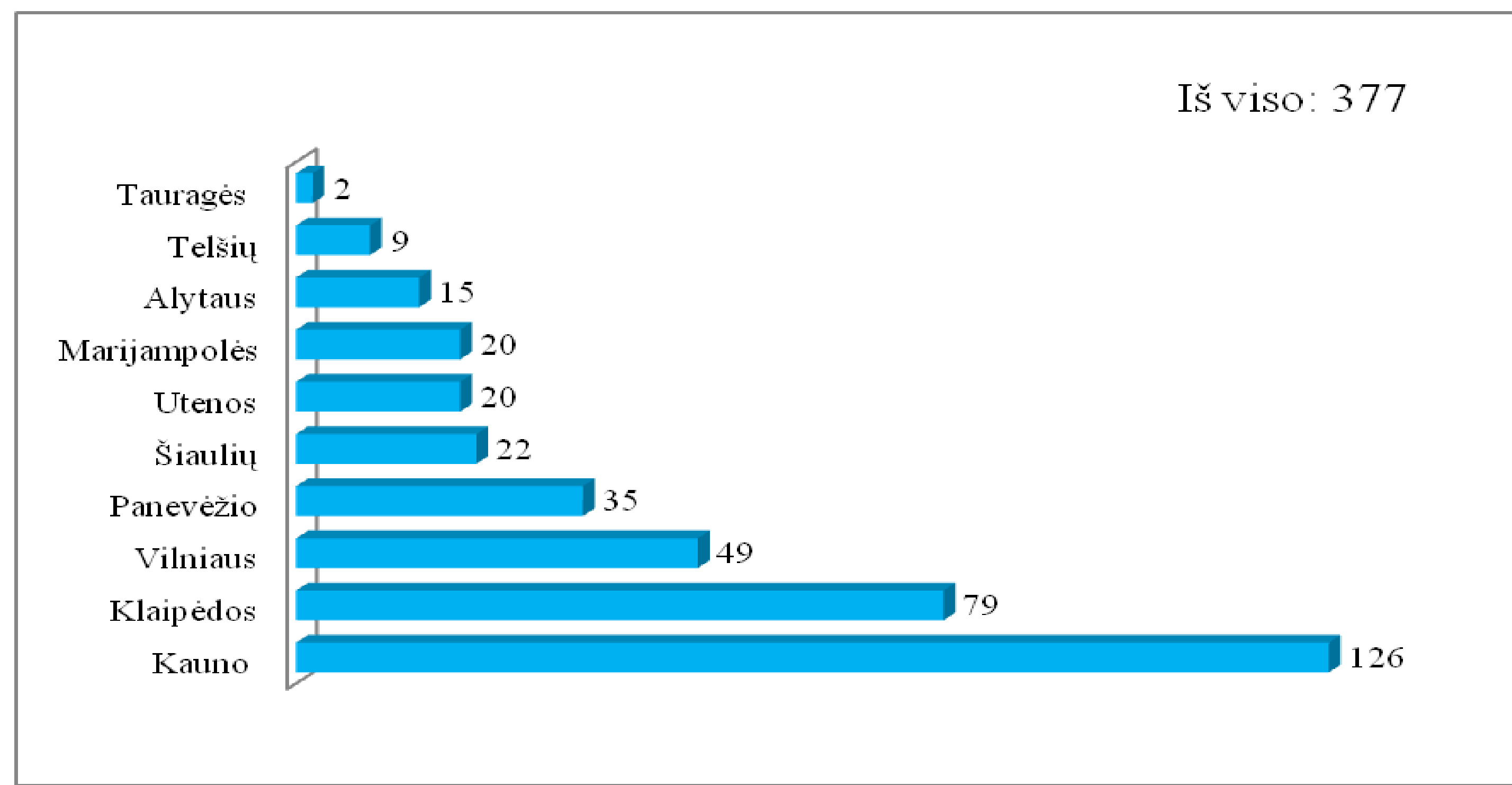
REZULTATAI

Per paskutinius 10 metų (2004-2013) per maistą plintančių užkrečiamųjų ligų protrūkių Lietuvoje daugėjo (1 pav.). Apie 90% protrūkių kasmet buvo registruojama šeimose. Pranešimai apie užregistruotus protrūkius 2013 m. buvo gauti iš 10 apskričių visuomenės sveikatos priežiūros įstaigų. Daugiausiai pranešimų apie protrūkius gauta iš Kauno visuomenės sveikatos centro ir jo skyrių (2 pav.).

1 pav. Protrūkių tendencija, 2004-2013 m.

2 pav. Protrūkių skaičius pagal apskritis 2013 m.

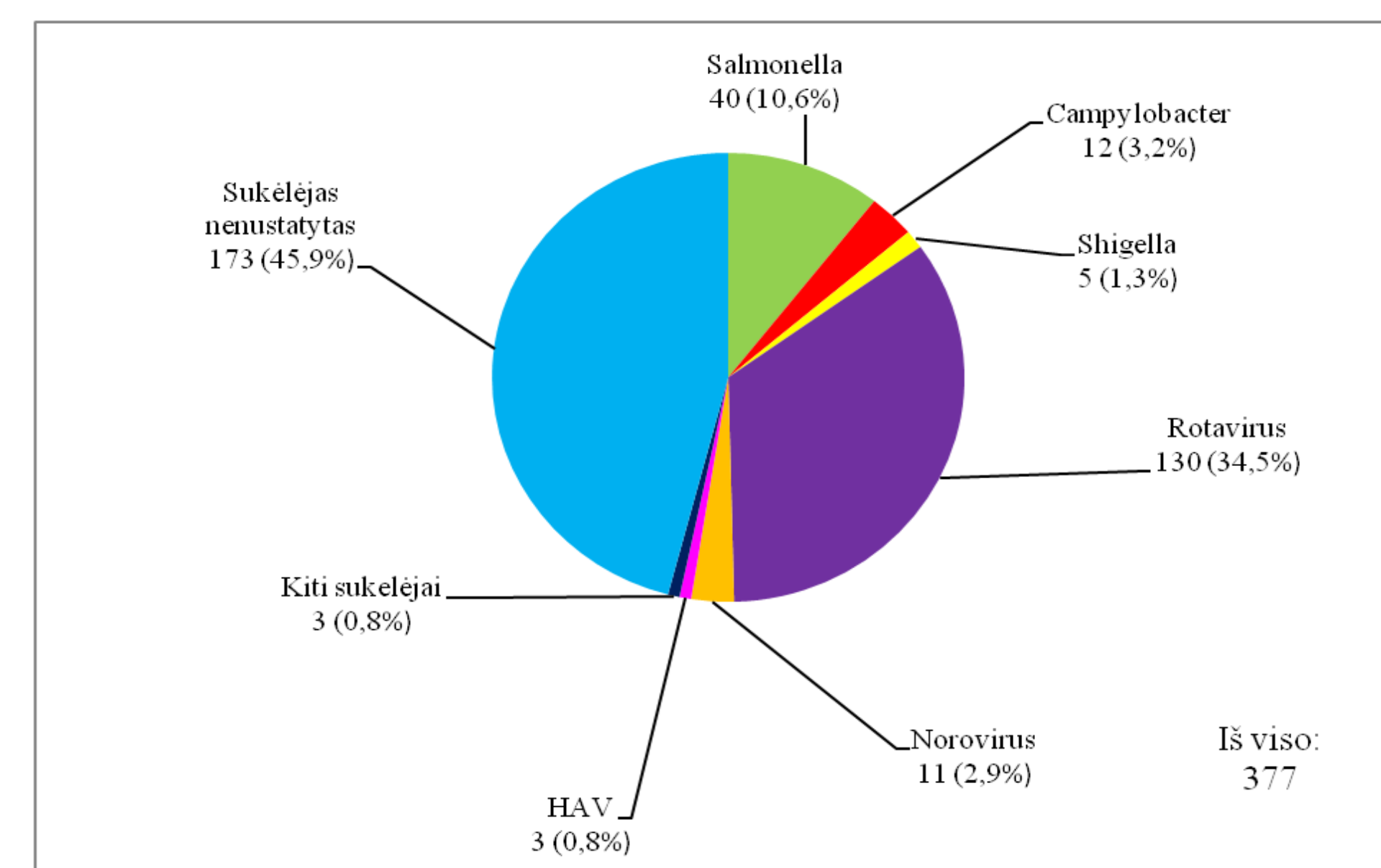

Bendroje protrūkių struktūroje salmoneliozės protrūkių lyginamoji dalis sudarė 10,6% (40), rotavirusinės infekcijos 34,5% (130), norovirusinės infekcijos 2,9% (11), virusinio hepatito A 0,8% (3), *Campylobacter* 3,2% (12) ir kiti sukėlėjai 0,8% (3). Daugiausia buvo nenustatytos etiologijos protrūkių, jų lyginamoji dalis sudarė 45,8% (173) (3 pav.).

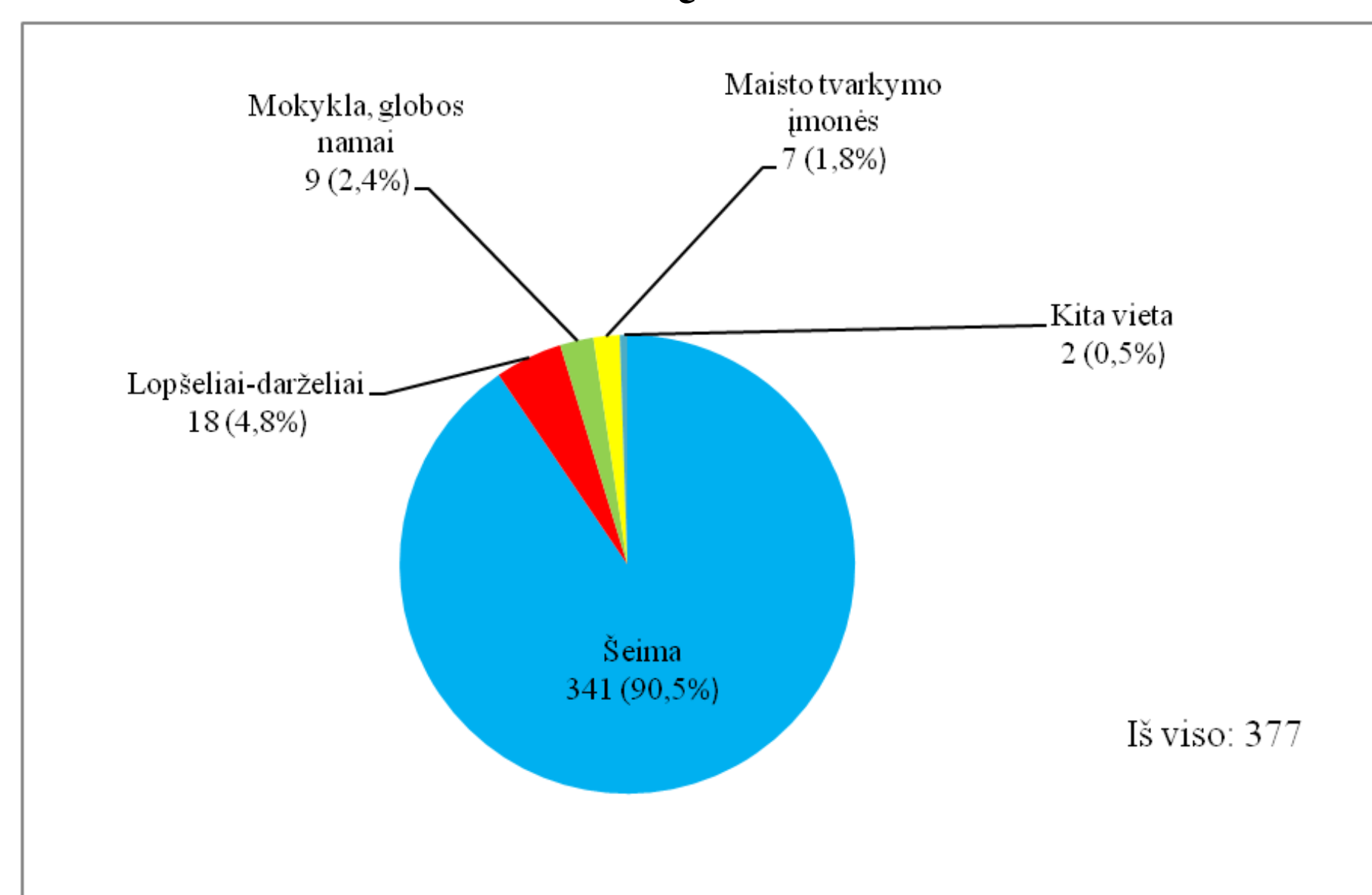
Pagal žmonių užsikrėtimo vietą nustatyta, kad šeimose 2013 m. kilo 341 (90,4%) protrūkis, vaikų lopšeliuose-darželiuose - 18 (4,8%), mokyklose ir vaikų socialinės globos namuose - 9 (2,4%), dėl maisto tvarkymo įmonių veiklos - 7 (1,8%) ir 2 (-0,5%) kitoje vietoje (4 pav.).

Susirgusiųjų asmenų apklausos duomenimis, virusinė infekcija dažniausiai plito per buitinių sąlytį nuo žmogaus žmogui 67,6% (255), pagrindiniai salmoneliozės rizikos veiksniai buvo vištų kiaušiniai, vištiena ir jų produktai (17) (5 pav.).

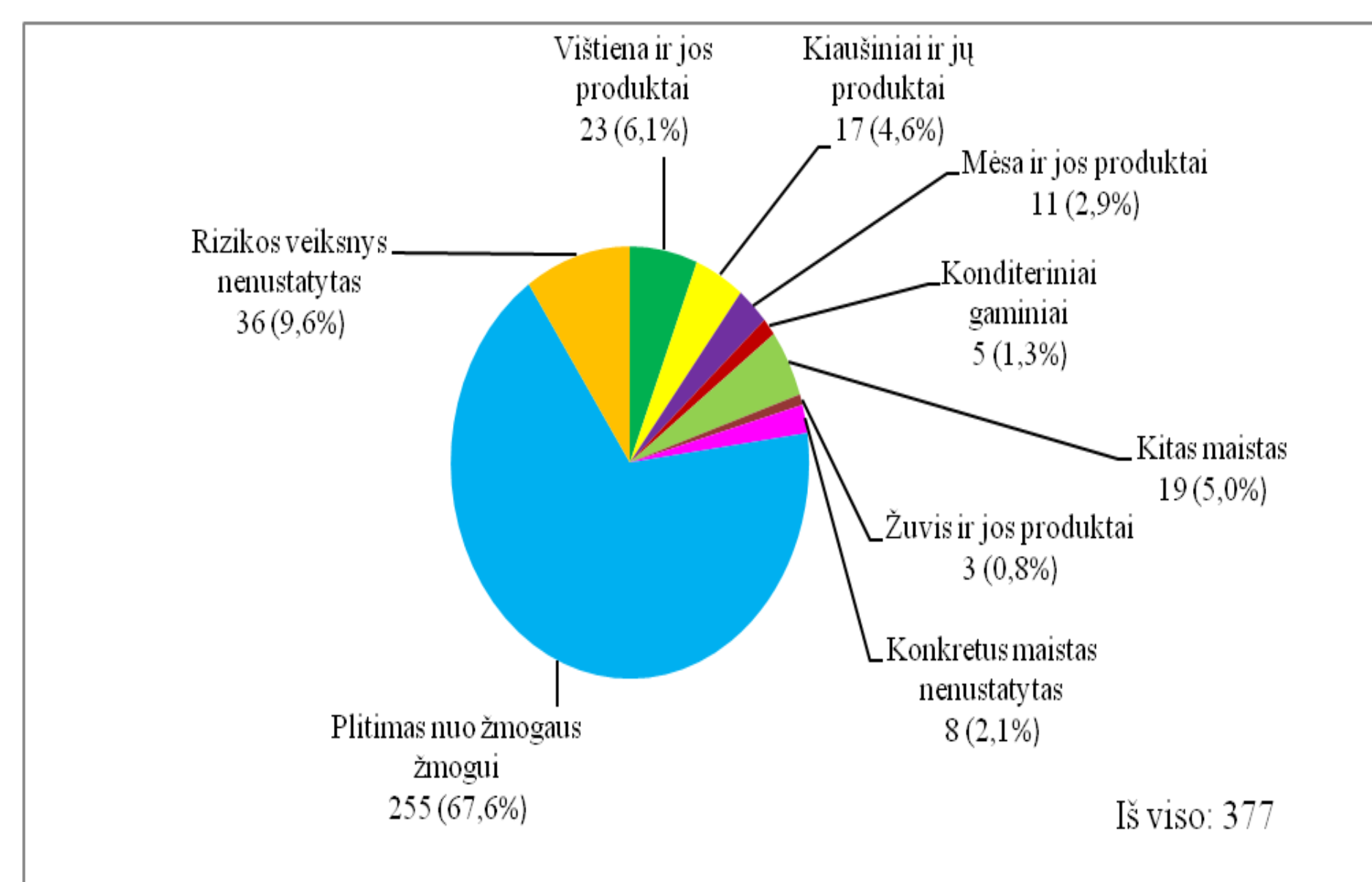
3 pav. Protrūkių struktūra pagal sukėlėją 2013 m.

4 pav. Protrūkių struktūra pagal žmonių užsikrėtimo vietą 2013 m.

5 pav. Protrūkių rizikos veiksniai 2013 m.

IŠVADOS

1. Per maistą plintančių ligų protrūkiai dažniausiai 2013 m. kilo šeimose 341 (90,4%) ir vaikų lopšeliuose-darželiuose 18 (4,8%).
2. Dažniausia protrūkių priežastimi buvo *Salmonella* 40 (10,6%) ir *Rotavirus* 130 (34,5%). Nenustatytos etiologijos protrūkiai sudarė 45,8% (173).
3. Virusinė infekcija dažniausiai plito nuo žmogaus žmogui, *Salmonella*— per nesaugiai namuose ir maisto subjektuose paruoštą maistą.
4. Visuomenės mokymas turėtų būti vienas iš pagrindinių visuomenės sveikatos priežiūros specialistų uždavinių.